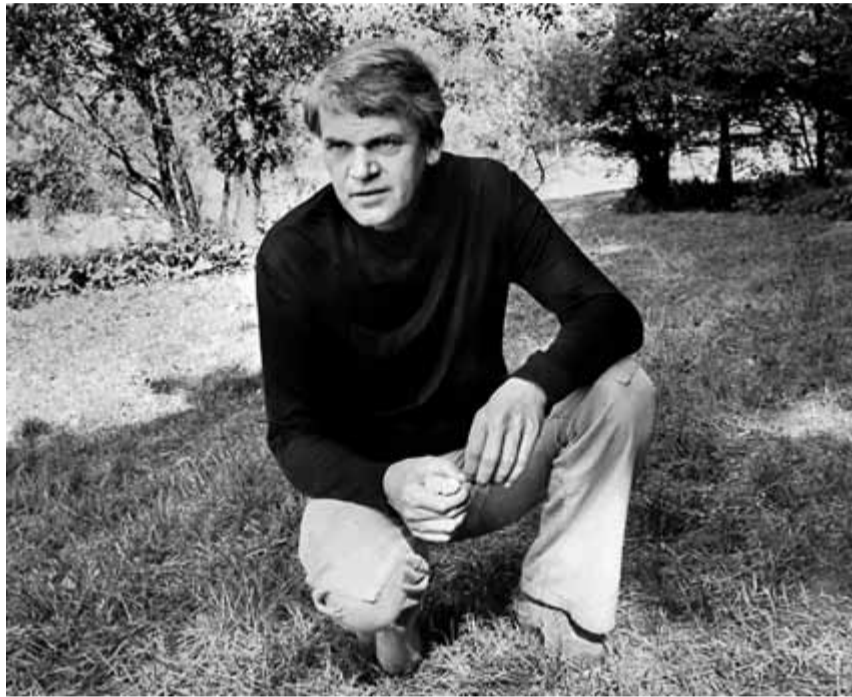

Assaig | Andreu Gomila

Kundera, l'antimodern

Milan Kundera és un dels escriptors més lúcids d'Europa. Brillant novel·lista, en el crepuscle de la seva vida, i des de la seva talaia de literat pertanyent a un petit país del continent que ha adoptat una gran llengua de cultura, el francès, ha ofert una sèrie de reflexions que han marcat un camí a seguir per als que formem part de la perifèria i un toc d'atenció important per als del centre.

El teló, l'assaig anterior a aquest *Una trobada*, és de lectura obligatòria per a qualsevol català, en especial l'apartat on contraposa universalisme i cosmopolitisme, és a dir, una visió oberta del món contra una de reduïda i provinciana. És d'ell la sentència segons la qual si Kafka hagués escrit en txec, avui seria un autor gairebé desconegut. Potser és una excusa personal per haver assumit el francès en detriment del txec com a llengua vehicular. Borges, des del castellà, també es preguntava fa 50 anys si no hi hauria cap Hamlet en hongarès. I Kundera, tant al nou volum com a l'anterior, pren el paper de defensor de les minories (l'èpica islandesa del segle XV o la narrativa martiniquesa d'Aimé Césaire), sense oblidar mai el seu cànon (Rabelais, Kafka, Broch, Musil, Hasek, Gombrowicz) i el protagonisme de la

El narrador i assagista Milan Kundera en un parc de Praga el 1973

narrativa llatinoamericana en la novel·la contemporània.

Una trobada és, però, un recull irregular, excel·lent quan se centra en un tret concret de la història de la literatura o un autor, quan teoritza amb arguments, i dispers quan ell mateix divaga entre un tema i un creador. És molt interessant quan ens parla de Janacek o de *La pell*, de Malaparte, perquè reflexiona sobre l'art, Europa i la fi de la història. En els textos més curts del segon capítol, *Novel·les, sondes existen-*

cials, sembla com si encarnés un d'aquests personatges postmoderns que tant detesta, quan declara sense gairebé cap base que els grans personatges de la història de la novel·la mai no tenen fills, i només cita *Cien años de soledad* per rebatre's a si mateix i constatar que amb l'adveniment de l'onada llatinoamericana, la cosa va canviar. Podria afegir a la llista *Rayuela*, de Cortázar, o *Pastoral americana*, de Roth.

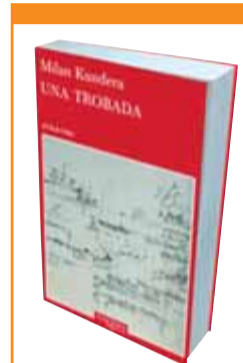
Tot i aquestes relliscades, fruit segurament de la idea d'un llibre

que és un recull massa dispers, seguim trobant la clarividència de Kundera en molts passatges d'*Una trobada*, quan desenvolupa aquesta idea d'antimodernitat que tan bé va plantejar a *El teló*. L'escriptor txec parteix de la idea que, davant el "cal ser moderns" de Rimbaud, avui cal ser totalment antimodern a fi de resistir davant la banalització brutal de l'art que ens envaeix. Però d'aquí a menysprear el cinema com a forma d'art hi ha un abisme. Això no obstant, el diagnòstic que im-

primeix sobre l'art europeu no pot ser més demolidor. Si Octavio Paz va escriure fa vint anys que havia arribat la fi de la idea de l'art modern, amb el canvi com a motor, Kundera va més enllà i afirma viure en l'època de "després de l'art, en un món on l'art desapareix perquè desapareixen la necessitat d'art, la sensibilitat, l'amor que li tenim". Res més cert. Per demostrar la tesi, només hauríem de fer una enquesta entre els presumptes grans gestors culturals de Barcelona per veure quants s'han llegit la *Divina comèdia* i *L'home sense qualitats*.

Forma futura de la novel·la

El millor del volum és l'última part, on, a través de l'anàlisi de *La pell*, de Malaparte, parla del que ell considera la forma futura de la novel·la, l'arxinoel·la, és a dir, un text en prosa que es concreta "en el que només la novel·la pot dir" i "fa reviure totes les possibilitats negligides i oblidades que l'art de la novel·la ha acumulat", des de Cervantes i Rabelais. Kundera ens parla d'un gran autor italià, i parcialment del *Terra nostra*, de Carlos Fuentes, però com a arxinoel·la també tindriem *Austerlitz*, de Sebald, i *Vida i destí*, de Grossman. Aquesta manera de tractar el realisme sense renunciar a la fantasia, a la capacitat creativa d'un escriptor, al periodisme, a l'ètica. Tots termes que semblen antagònics però que estan al servei del novel·lista i són capaços de connectar amb el públic lector sense renunciar a l'art.*

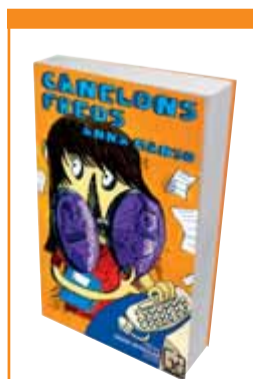
Una trobada

Milan Kundera
Traducció: Xavier Lloveras
Tusquets Editors
Barcelona, 2009
Preu: 15 euros
Pàgines: 216

1 2 3 4 5

Juvenil | Andreu Sotorra

Canelons a l'escalfador

Canelons freds

Anna Manso
Premi Gran Angular
Cruïlla
Barcelona, 2009
Preu: 7,80 euros
Pàgines: 119

1 2 3 4 5

Dues novel·les en una? D'una banda, la que relata les vicissituds de dues adolescents i el seu món quotidià. De l'altra, la novel·la dins la novel·la que una de les dues noies va escrivint, en resposta a un treball encarregat per la professora de llengua.

Dit així pot semblar ritualment escolar, però l'originalitat de la novel·la -premi Gran Angular 2008-, rau en la relació que s'estableix entre les dues protagonistes i en com l'aspirant a escriptora filtra algunes de les vivències reals dins de la novel·la de ficció, amb situacions i personatges que sobrepassen segons quins límits.

El perill de novel·les com aquesta és que s'opti espontàniament

per un dels dos relats. ¿Per què se salva de perdre's en els llimbs per mor d'aquesta dualitat? Sobretot pel llenguatge i el registre que utilitza: fresc, espontani, juvenívol tot i que, en algun cas, estirant massa la corda d'expressions forasteres que l'editor dissimula resignadament en cursiva.

Tot i que pot semblar una frivolidat, he de confessar que de tota la novel·la m'ha interessat sobretot l'últim capítol. Però és el que té un caràcter més cinematogràfic. Tant, que si hagués estat l'inici de *Canelons freds* hauria acabat pensant que, amb un inici així, la novel·la prometia molt. I no és que no prometi tal com ha quedat, però, posats

Els canelons freds tenen el seu moment en l'obra d'Anna Manso

a fer la tria personal lectora, a mi m'ha atret més la part de la trama, diguem-ne, real de les dues protagonistes que no pas la part de la novel·la inserida dins de la novel·la.

L'escena de les dues heroïnes menjant canelons freds, més aviat congelats, esteses les dues al terra de l'habitació d'una d'elles, sobre una estora de platja i amb un escalfador de cabells per descongelar la pasta delata un ull narratiu que beu de les fonts de la imatge, cosa que no ha d'estranyar si tenim en compte que Anna Manso (Barcelona, 1969) és, abans que res, guionista de sèries televisives, i això vol dir que escriu en clau realista i segurament pensant en imatges.*